

chemistry at the elementary school were characterized. The need to follow the ecological and evolutionary approach to the integrated natural science, studying the interrelations “structure of matter – properties – application – impact on the environment – the personal attitude” was notified.

Key words: project activities; pupils’ training projects; types of student training projects; classification; primary school.

УДК 378:81'271

ЛЕКСИЧНА І ФРАЗЕОЛОГІЧНА КОМПЕТЕНТНОСТІ ЯК ПРОВІДНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ЛІНГВОДИДАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ

М. М. Греб

*кандидат філологічних наук, доцент, докторант,
Бердянський державний педагогічний університет
e-mail: marygreb@mail.ru*

У статті на основі студювання різних підходів до розуміння дефініцій “компетенція”, “компетентність”, “професійна компетентність учителя початкових класів”, “комунікативна компетентність”, уточнено сутність і визначено своєрідність кожного з них. Аналіз і синтез наукових праць дав змогу авторові сформулювати визначення понять “лексична компетентність майбутніх учителів початкових класів” і “фразеологічна компетентність майбутніх учителів початкових класів” як визначальних детермінант лінгводидактичної підготовки вчителів початкових класів.

Ключові слова: учитель початкових класів, професійна компетентність, комунікативна компетентність, лексична компетентність, фразеологічна компетентність.

Постановка проблеми. Підготовка вчителя початкових класів у сучасних вищих навчальних закладах має компетентнісну спрямованість, оскільки в Національній доктрині розвитку освіти в Україні, Державному стандарті початкової загальної освіти, чинних навчальних програмах для 1–4 класів загальноосвітніх навчальних закладів наголошено, що “Протягом навчання у початковій школі учні повинні оволодіти ключовими компетентностями, які передбачають їх особистісно-соціальний та інтелектуальний розвиток, формуються

на міжпредметній основі та є інтегрованим результатом предметних і міжпредметних компетенцій” [3]. Тому особливої актуальності набуває проблема підготовки компетентного вчителя початкових класів.

Аналіз літератури з проблеми дослідження. Вивчення наукових праць українських лінгводидактів переконало в різноаспектності проблеми реалізації компетентнісного підходу в підготовці вчителів початкових класів: організації навчального процесу у вищій школі на компетентнісній основі присвячено праці В. Бадер, Н. Бібік, М. Вашуленка, Р. Пріми, О. Савченко, О. Хорошковської та ін. У наукових студіях Л. Варзацької, В. Желанової, Л. Коваль, С. Мартиненко, М. Оліяр, В. Собко, Л. Романишиної, Л. Хомич та ін. визначено напрями формування професійної компетентності майбутніх учителів початкових класів. А. Богуш, С. Дубовик, В. Каліш, І. Нагрибельна, Т. Потоцька та інші розкривають особливості лінгводидактичної підготовки вчителів початкових класів. Водночас попри значну увагу дослідників до окресленого питання більш детального студіювання потребує проблема формування комунікативної компетентності вчителів початкових класів загалом та лексичної і фразеологічної компетентностей як провідних детермінант лінгводидактичної підготовки майбутніх фахівців зокрема.

Формулювання мети статті і постановка завдань: на основі аналізу й синтезу наукових праць сформулювати визначення понять “лексична компетентність майбутніх учителів початкових класів” і “фразеологічна компетентність майбутніх учителів початкових класів” як визначальних детермінант лінгводидактичної підготовки майбутніх педагогів.

Основна частина. Узагальнення теоретичних напрацювань із психолінгвістики, педагогіки і лінгводидактики українських та зарубіжних дослідників дало змогу дійти висновку, що на сьогодні намітився чіткий підхід до розмежування понять “компетенція” і “компетентність”. Ми не будемо розкривати сутність цих базових для нашого дослідження понять, оскільки вичерпну їх характеристику подають Н. Бібік, А. Богуш, М. Вашуленко, Н. Гавриш, Н. Голуб, Л. Мамчур, М. Пентилюк, Л. Хоружа та ін.

Продуктивним для нашої наукової студії вважаємо твердження А. Богуш, що терміном “компетенція” доцільно послуговуватися там, де йдеться про навчання і виховання, а дефініцію “компетентність” використовувати на позначення інтегрованої, комплексної характеристики особистості, яка вбирає в себе результати попереднього психічного розвитку, тобто розглядати її насамперед як інтегровану особистісну якість [17, с. 56–57]. Дещо з інших позицій тлумачить “компетенцію” і “компетентність” М. Пентилюк, яка розглядає їх

як співвідношення загального і конкретного, обґрунтовуючи, що “компетентність” може виявити людина, яка має конкретні знання в певній галузі, але виявляє їх за допомогою мови [10, с. 21].

На нашу думку, найбільш повно характеризують ці поняття автори Словника-довідника з української лінгводидактики: компетенція – це суспільно визнаний рівень знань, умінь і навичок, ставлень у певній сфері діяльності людини [13, с. 112], а компетентність – це інтегрована здатність особистості, набута в процесі навчання; необхідний комплекс знань, навичок та досвіду, що дозволяють ефективно здійснювати діяльність або певну функцію; містить знання, уміння і навички, досвід, цінності, ставлення, що можуть цілісно реалізуватися у процесі конкретної навчальної ситуації; очікувані й вимірювані досягнення, що підтверджують здатність (спроможність) виконувати певні дії самостійно після засвоєння програмового матеріалу [13, с. 111 – 112].

Вивчення наукових студій, присвячених проблемі фахової підготовки вчителів початкових класів, підтверджує особливу увагу дослідників до формування професійної компетентності загалом і окремих її складників зокрема. Так, Т. Ваколя розглядає професійну компетентність учителя початкових класів як інтегративну властивість особистості, що володіє комплексом професійно значущих для вчителя якостей, має високий рівень науково-теоретичної й практичної підготовки до творчої педагогічної діяльності та ефективної взаємодії з учнями в процесі педагогічної співпраці на основі впровадження сучасних технологій для досягнення високих результатів [1, с. 49].

Розглядаючи професійну підготовку майбутнього вчителя початкових класів у контексті компетентнісного підходу, О. Пояsik, О. Максимович зазначають, що професійна компетентність учителя – це сукупність його особистісних якостей, загальної культури й кваліфікаційних знань, умінь, методичної майстерності, управлінських і організаторських можливостей, гармонійна інтеграція яких у педагогічній діяльності дає оптимальний результат. [11, с. 245].

Обґрунтовані в педагогічній теорії компоненти професійної компетентності вчителя початкових класів значно розширює І. Онищенко:

1) мотиваційний компонент – забезпечує позитивну мотивацію учителя до прояву і розвитку професійно-педагогічної компетентності, що виражається в інтересі до педагогічної діяльності, бажанні працювати, потребі у самоосвіті, саморозвитку;

2) змістовий компонент – охоплює такі елементи компетентності, як володіння науковими професійно-педагогічними знаннями (психолого-педагогічними, методичними, спеціальними, загально-

освітніми, управлінськими, інформаційно-технологічними), здатність педагогічно мислити на основі системи знань та досвіду пізнавальної діяльності;

3) операційно-діяльнісний компонент – охоплює уміння практично вирішувати педагогічні завдання, фаховий досвід, творчі здібності, володіння педагогічними технологіями та педагогічним менеджментом, фахове мислення;

4) особистісний компонент – представлений такими особистісними та професійно важливими якостями особистості, як любов до дітей, доброта, альтруїзм, емпатійність, толерантність, комунікабельність, активність, самостійність, ініціативність, креативність, гнучкість мислення;

5) рефлексивний компонент – реалізується у рефлексивних уміннях особистості, що дозволяють ефективно та адекватно здійснювати рефлексивні процеси, реалізовувати рефлексивні здібності, забезпечувати процеси самопізнання, саморозвитку й самовдосконалення [9, с. 98].

Для нашого дослідження важливим є аналіз змістового компонента, оскільки саме він передбачає володіння майбутніми вчителями початкових класів спеціальними професійно-педагогічними знаннями із сучасної української літературної мови, культури мовлення, уміннями брати участь у спілкуванні залежно від комунікативної педагогічної ситуації.

У структурі професійної компетентності педагога Ю. Завалевський виокремлює проєктувальний, інформаційний, організаторський, комунікативний та аналітичний компоненти [4, с. 6]. Синтез теоретичних здобутків із теорії компетентнісного підходу до навчання, власний досвід та спостереження за освітнім процесом у навчальних закладах дає змогу констатувати, що сформованість комунікативної компетентності вчителя початкової школи є одним із показників його професійної компетентності.

Аналіз наявних підходів до змістового наповнення поняття “комунікативна компетентність”, а також тлумачення компетентності “як актуального виявлення компетенції” (І. Зимня) дали змогу С. Скворцовій, Ю. Вторніковій уточнити визначення цієї категорії. Автори зазначають, що “комунікативна компетентність – це інтегративне особистісне утворення, що виявляється у процесі комунікації як здатність актуалізувати та застосовувати отриманий досвід комунікативної діяльності та індивідуально-психологічні якості особистості для досягнення комунікативної мети” [12, с. 22].

Слушною вважаємо думку М. Стахів, що комунікативна компетентність – це не лише мовні знання – це вміння за допомогою

них висловлювати свої думки різного характеру (схвалення, заперечення, доведення, аргументація, аналіз, узагальнення, доповідь...) з різних галузей (літератури, культури, природознавства, суспільствознавства, математики, фізики, хімії, психології, педагогіки і т.п.) [14, с. 41]. Погоджуємося з дослідницею, оскільки вчитель “повинен бути людиною, яка супроводжує процес самопізнання і саморозвитку дитини, скеровує й динамізує його відповідно до конкретних суспільних задатків кожного школяра” [6, с. 137].

Аналіз наукових студій українських лінгводидактів переконав нас у тому, що комунікативна компетентність є сукупністю взаємопов'язаних і взаємозалежних складників. Так, Ю. Федоренко виокремлює такі складники комунікативної компетентності: мовну (лексичні, граматичні, фонетичні, орфографічні знання), мовленнєву (охоплює вміння аудіювання, читання, письма та мовленнєві вміння), лексичну (знання лексики і мовленнєві лексичні навички), граматичну (знання граматики і мовленнєві граматичні навички), фонетичну (фонетичні знання, мовленнєво-слухо-вимовні навички), соціокультурну (стосується країнознавства та лінгвокраїнознавства) та компетенцію, що стосується процесу говоріння [16, с. 63–65].

С. Скворцова, Ю. Вторнікова розглядають комунікативну компетентність особистості як інтегративне особистісне утворення, що є композицією складових комунікативної компетентності: емоційної, вербально-логічної, рефлексивної, лінгвістичної, мовленнєвої, інтерактивної, соціально-комунікативної, технічної, соціокультурної, соціолінгвістичної, предметно-змістової й інформаційної [12, с. 55]. У структурі лінгвістичної компетентності автори виділяють лексичну – знання словникового складу мови, що містить лексичні елементи (фразеологізми, стійкі поєднання, окремі слова); уміння застосовувати ці знання в мовленні; позитивне ставлення до рідної (іноземної) мови [12, с. 63].

Науковці єдині в тому, що одним зі складників мовної (або лінгвістичної) компетентності є лексична компетентність, що полягає в усвідомленому й умотивованому оволодінні лексичними засобами мови й умінні користуватися ними [8, с. 19].

У Загальноєвропейських Рекомендаціях з мовної освіти лексичну компетентність визначають як “знання і здатність використовувати мовний словниковий запас” [5, с. 7]. У запропонованому тлумаченні, на нашу думку, належним чином не відбито особливостей уживання лексичних одиниць відповідно до мовленнєвої ситуації, позалінгвального контексту.

На думку В. Новосолової, лексична компетентність передбачає не лише наявність багатого словникового запасу, а й уміння вико-

ристовувати наявні в активі лексичні елементи в процесі мовлення для вираження своєї позиції й ставлення до сказаного, здатність варіювати лексичними засобами залежно від сфери й ситуації, у яких відбувається комунікативний процес [8, с. 19].

I. Ярема під лексичною компетентністю розуміє “здатність індивіда, на основі лексичних знань використовувати мовний словниковий запас, миттєво викликаючи з тривалої пам’яті еталон слова залежно від конкретного мовного завдання, доречно вживаючи обрані вирази, приказки, прислів’я та фразеологічні звороти в межах професійного розвитку, а також забезпечувати підтримку функціонування зазначених навичок на необхідному рівні та здійснювати постійний контроль процесу лексичного наповнення мовлення” [18, с. 198]. Це визначення, на наш погляд, більш повно розкриває сутність лексичної компетентності, оскільки віддзеркалює кореляцію формування лексичної компетентності та професійного становлення особистості. Водночас запропоноване визначення потребує певної змістової трансформації щодо професійної підготовки майбутніх учителів початкових класів.

У статті лексичну компетентність майбутнього вчителя початкових класів розглядаємо як професійно значущу характеристику фахівця, складниками якої є теоретичні знання з лексикології як галузі мовознавства, уміння використовувати лексичні одиниці в жанрах педагогічного мовлення відповідно до комунікативної ситуації; дотримання лексичних норм сучасної української літературної мови з урахуванням постійних лексичних змін та трансформацій; лексичне багатство мовлення; наявність індивідуально-фахового потенціалу, що виявляється в умінні добирати лексеми з урахуванням типологічних характеристик учнів початкових класів, умінні адаптувати навчальний матеріал, передусім через добір синонімічних відповідників, розвивати мовне чуття й мовний смак в учнів; усвідомлене використання ціннісного потенціалу та естетичності лексичних одиниць.

Науковці зазначають, що “успішність формування лексичної компетентності залежить від рівня сформованості лексичних навичок, обсягу здобутих і засвоєних знань про лексичну сторону мовлення й динамічної взаємодії цих складників на основі загальної мовної й лексичної усвідомленості” [7, с. 215].

Як переконує вивчення наукової літератури з окресленої проблеми, не всі дослідники в українській лінгводидактиці виокремлюють у структурі мовної компетентності фразеологічну компетентність, пов’язуючи сформованість умінь і навичок використовувати доречно фразеологізми з мовленні з лексичною компетентністю. Таку позицію ми вважаємо не логічною, оскільки фразеологічну компе-

тентність, на нашу думку, можна розглядати і як складник мовної компетентності (здатність використовувати фразеологічні одиниці в мовленні відповідно до ситуації спілкування), і як складник соціокультурної компетентності, бо “фразеологізми як знаки культури марковані культурно-семіотичною значущістю, становлять собою знаки-мікроконтексти і є ментально-структурною презентацією найрізноманітніших кодів культури. Усвідомлення людиною культурної значущості, утіленої у фразеологічних знаках-мікроконтекстах, рефлексивне. Фразеологізмам властива неоднакова деталізація різних концептуальних просторів” [15, с. 149]. Засвоюючи особливості вживання фразеологізмів у мовленні самостійно і розкриваючи їх учням, учитель сприяє засвоєнню того, що “в них акумульовано культуру народу, мудрість багатьох поколінь, відбито особливості історії, культури, побуту народу, створено підґрунтя для того, щоб замислитися над іншими культурами й цінностями” [2, с. 186]. Тому виділення фразеологічної компетентності вважаємо виправданим у контексті лінгводидактичної підготовки вчителів початкової школи, що й буде зроблено в наших подальших розвідках.

Висновки. Вивчення й аналіз наукових праць із досліджуваного питання засвідчує різноаспектність проблеми формування лексичної і фразеологічної компетентностей майбутніх учителів початкової школи. Ефективність цього процесу залежить від методично правильного вибору форм, методів і прийомів навчання, органічного взаємозв’язку аудиторної і самостійної роботи студентів, урахування їхніх професійних запитів і потреб.

Перспективним для подальших пошуків у напрямі дослідження вважаємо науково-практичне обґрунтування системи форм навчання, що стоятиме ефективному засвоєнню майбутніми вчителями початкових класів лексикології і фразеології.

Література

1. Ваколя Т. І. До проблеми професійної компетентності вчителя початкової школи / Т. І. Ваколя // Науковий вісник Ужгородського національного університету : Серія: Педагогіка. Соціальна робота / гол. ред. І.В. Козубовська. – Ужгород : Видавництво УжНУ “Говерла”, 2014. – Вип. 34. – С. 48–51.
2. Горошкіна О.М. Лінгводидактичні засади навчання української мови в старших класах природничо-математичного профілю : Монографія / О. М. Горошкіна. – Луганськ : Альма-матер, 2004. – 362 с.
3. Державний стандарт початкової загальної освіти. Затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 20 квітня 2011 р. № 462 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://old.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/state_standards/

4. Завалевський Ю. Становлення конкурентоспроможного педагога в сучасному навчальному закладі / Ю. Завалевський // Початкова школа. – 2012. – № 12. – С. 4–6.
5. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання / [наук. ред. укр. вид. С.Ю.Николаєва]. – К. : Ленвіт, 2003. – 273 с.
6. Кремень В. Г. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати / В. Г. Кремень. – К. : Грамота, 2005. – 448 с.
7. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика : підручник для студ. класичних, педагогічних і лінгвістичних університетів / Бігич О.Б., Бориско Н.Ф., Борецька Г.Е. та ін./ за загальн. ред. С. Ю. Николаєвої. – К. : Ленвіт, 2013. – 590 с.
8. Новосьолова В. Методи, прийоми й засоби навчання в процесі формування лексичної компетентності учнів 5–7 класів / В. Новосьолова // Українська мова і література в школі. – 2014. – № 3 (113). – С. 19–23.
9. Онищенко І. Модель формування фахової компетентності майбутнього вчителя початкових класів / Ірина Онищенко // Навчання і виховання обдарованої особистості : теорія та практика. – 2012. – № 8. – С. 94–101.
10. Пентиліук М. І. Актуальні проблеми сучасної лінгводидактики : збірник статей / М.І. Пентиліук. – К. : Ленвіт, 2011. – 256 с.
11. Поясик О. Професійна підготовка майбутнього вчителя початкової школи в контексті компетентнісного підходу [Електронний ресурс] / О. Поясик, О. Максимович // Гуманітарний вісник Державного вищого навчального закладу “Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Г. С. Сковороди”. Педагогіка. Психологія. Філософія. – 2013. – Вип. 28 (1). – С. 243–248. – Режим доступу : http://nbuv.gov.ua/UJRN/gvpdpu_2013_28_1_49.
12. Скворцова С.О. Професійно-комунікативна компетентність учителя початкових класів: монографія / С.О. Скворцова, Ю.С. Вторнікова. – Одеса : Абрикос Компани, 2013. – 290 с.
13. Словник-довідник з української лінгводидактики : [навч. посіб.] / [М. Пентиліук та ін.] ; за заг. ред. проф. М. Пентиліук. – К. : Ленвіт, 2015. – 319 с.
14. Стахів М.О. Формування професійної компетентності вчителя початкових класів в умовах ступеневої вищої освіти / М.О. Стахів // Молодий вчитель. Науковий журнал. – № 4 (19). – Ч. 3. – 2015. – С. 40–43.
15. Ужченко В.Д. Нові лінгвістичні парадигми “концепт – фразеологізм – мовна картина світу” / В.Д. Ужченко // Східнослов'янські мови в їх історичному розвитку : збірник наукових праць. – Запоріжжя, 2006. – С. 146–151.
16. Федоренко Ю. Комунікативна компетенція як найважливіший елемент успішного спілкування / Ю. Федоренко // Рідна школа. – 2002. – № 1 (864). – С. 63–65.
17. Формування мовної особистості на різних вікових етапах : монографія / [Богуш А.М., Трифонова О.С., Кисельова О.І. та ін.] ; за ред. акад. А.М. Богуш. – Одеса : ПНЦ АПН України, 2008. – 272 с.

18. Ярема І.А. Зміст формування англомовної лексичної компетентності в професійно орієнтованому говорінні студентів металургійних спеціальностей / І.А. Ярема // Вісник Запорізького національного університету. Серія : Педагогічні науки. – Запоріжжя, 2012. – Вип. 1 (17). – С. 197–203.

References

1. Vakolya T. I. Do problemy profesiyanoi kompetentnosti vchytelya pochatkovoyi shkoly / T. I. Vakolya // Naukovyy visnyk Uzhhorods'koho natsional'nogo universytetu : Seriya: Pedagogika. Sotsial'na robota / hol. red. I.V. Kozubovs'ka. – Uzhhorod : Vydavnytstvo UzhNU “Hoverla”, 2014. – Vyp. 34. – S. 48–51.
2. Horoshkina O.M. Lihvodydaktychni zasady navchannya ukrayins'koyi movy v starshykh klasakh pryrodnycho-matematychnoho profilyu : Monohrafiya / O. M. Horoshkina. – Luhans'k : Al'ma-mater, 2004. – 362 s.
3. Derzhavnyy standart pochatkovoyi zahal'noyi osvity. Zatverdzheno postanovoyu Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 20 kvitnya 2011 r. № 462 [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu : http://old.mon.gov.ua/ua/activity/education/56/692/state_standards/
4. Zavalevs'ky Yu. Stanovlennya konkurentospromozhnogo pedahoha v suchasnomu navchal'nomu zakladi / Yu. Zavalevs'ky // Pochatkova shkola. – 2012. – № 12. – S. 4–6.
5. Zahal'noyevropeys'ki Rekomendatsiyi z movnoyi osvity: vyvchennya, vykladannya, otsynuyvannya / [nauk. red. ukr. vyd. S.Yu.Nykolayeva]. – K. : Lenvit, 2003. – 273 s.
6. Kremen' V. H. Osvita i nauka v Ukrayini – innovatsiyini aspekty. Stratehiya. Realizatsiya. Rezul'taty / V. H. Kremen'. – K. : Hramota, 2005. – 448 s.
7. Metodyka navchannya inozemnykh mov i kul'tur: teoriya i praktyka : pidruchnyk dlya stud. klasychnykh, pedahohichnykh i lnhvistychnykh universytetiv / Bihych O.B., Borysko N.F., Borets'ka H.E. ta in./ za zahal'n. red. S. Yu. Nikolayevoyi. – K. : Lenvit, 2013. – 590 s.
8. Novos'olova V. Metody, pryomy y zasoby navchannya v protsesi formuvannya leksychnoyi kompetentnosti uchniv 5–7 klasiv / V. Novos'olova // Ukrayins'ka mova i literatura v shkoli. – 2014. – № 3 (113). – S. 19–23.
9. Onyshchenko I. Model' formuvannya fakhovoyi kompetentnosti maybutn'oho vchytelya pochatkovykh klasiv / Iryna Onyshchenko // Navchannya i vykhovannya obdarovanoyi osobystosti : teoriya ta praktyka. – 2012. – № 8. – S. 94–101.
10. Pentylyuk M. I. Aktual'ni problemy suchasnoyi lnhvodydaktyky : zbirnyk statey / M.I. Pentylyuk. – K. : Lenvit, 2011. – 256 s.
11. Poyasyk O. Profesiyna pidhotovka maybutn'oho vchytelya pochatkovoyi shkoly v konteksti kompetentnisnoho pidkhodu [Elektronnyy resurs] / O. Poyasyk, O. Maksymovych // Humanitarnyy visnyk Derzhavnoho vyshchoho navchal'noho zakladu “Pereyaslav-Khmel'nyts'kyy derzhavnyy pedahohichnyy universytet imeni H. S. Skovorody”. Pedagogika. Psykholohiya. Filosofiya. – 2013. – Vyp. 28 (1). – S. 243–248. – Rezhym dostupu : http://nbuv.gov.ua/UJRN/gvpdpu_2013_28_1_49.

12. Skvortsova S.O. Profesiyno-komunikatyvna kompetentnist' uchytelya pochatkovykh klasiv: monohrafiya / S.O. Skvortsova, Yu.S. Vtornikova. – Odesa : Abrykos Kompany, 2013. – 290 s.
13. Slovnyk-dovidnyk z ukrayins'koyi lnhvodydaktyky : [navch. posib.] / [M. Pentylyuk ta in.] ; za zah. red. prof. M. Pentylyuk. – K. : Lenvit, 2015. – 319 s.
14. Stakhiv M.O. Formuvannya profesiynoyi kompetentnosti vchytelya pochatkovykh klasiv v umovakh stupenevoyi vyshchoyi osvity / M.O. Stakhiv // Molodyy vchytel'. Naukovyy zhurnal. – № 4 (19). – Ch. 3. – 2015. – S. 40–43.
15. Uzhchenko V.D. Novi lnhvistychni paradyhmy “kontsept – frazeolohizm – movna kartyna svitu” / V.D. Uzhchenko // Skhidnoslov’yans’ki movy v yikh istorychnomu rozvytku : zbirnyk naukovykh prats’. – Zaporizhzhya, 2006. – S. 146–151.
16. Fedorenko Yu. Komunikatyvna kompetentsiya yak nayvazhlyvishyy element uspishnoho spilkuvannya / Yu. Fedorenko // Ridna shkola. – 2002. – № 1 (864). – S. 63–65.
17. Formuvannya movnoyi osobystosti na riznykh vikovykh etapakh : monohrafiya / [Bohush A.M., Tryfonova O.S., Kysel’ova O.I. ta in.] ; za red. akad. A.M. Bohush. – Odesa : PNTs APN Ukrayiny, 2008. – 272 s.
18. Yarema I.A. Zmist formuvannya anhlomovnoyi leksychnoyi kompetentnosti v profesiyno oriyentovanomu hovorinni studentiv metalurhiynykh spetsial’nostey / I.A. Yarema // Visnyk Zaporiz’koho natsional’noho universytetu. Seriya : Pedahohichni nauky. – Zaporizhzhya, 2012. – Vyp. 1 (17). – S. 197–203.

Греб М.М.

ЛЕКСИЧЕСКАЯ И ФРАЗЕОЛОГИЧЕСКАЯ КОМПЕТЕНТНОСТИ КАК ВЕДУЩИЕ ДЕТЕРМИНАНТЫ ЛИНГВОДИДАКТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВКИ УЧИТЕЛЕЙ НАЧАЛЬНЫХ КЛАССОВ

В статье на основе изучения различных подходов к пониманию определений “компетенция”, “компетентность”, “профессиональная компетентность учителя начальных классов”, “коммуникативная компетентность” уточнено сущность и определено своеобразие каждого из них. Анализ и синтез научных работ позволил автору сформулировать определение понятий “лексическая компетентность будущих учителей начальных классов” и “фразеологическая компетентность будущих учителей начальных классов” как определяющих детерминант лингводидактической подготовки учителей начальных классов.

Ключевые слова: учитель начальных классов, профессиональная компетентность, коммуникативная компетентность, лексическая компетентность, фразеологическая компетентность.

Greb M.M.

LEXICAL AND PHRASEOLOGICAL COMPETENCE AS THE MAIN DETERMINANTS OF LINGUA-DIDACTIC TRAINING OF FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS

The author investigates different approaches to the understanding of such definitions as “competency”, “competence” “primary school teacher professional competence”, and “communicative competence”, clarifies their contents and identifies their distinctness. The analysis and synthesis of scientific researches enables to enunciate the definitions of notions “lexical competence of future primary school teacher” and “phraseological competence of future primary school teacher” as basic determinants in primary school teacher lingua-didactic preparation.

Within the article the author considers the lexical-phraseological competence of future primary school teacher as the professionally important characteristic of the future specialist. This feature includes: theoretical knowledge of Lexicology and Phraseology as the branch of Linguistics; skills of using lexical and phraseological units within the genres of pedagogical speaking according to the communicative situation; compliance with the norms of modern Ukrainian literature language (considering constant lexical changes and transformations); lexical richness of speaking; availability of individual-professional potential which reveals: within the ability to choose lexemes (considering typological characteristics of primary school pupils); to adopt the educational material (selection of synonymic equivalents); to develop linguistic flair and linguistic taste; conscious using of valuable potential and aesthetics of lexical and phraseological units

Key words: primary school teacher, professional competence, communicative competence, lexical competence, phraseological competence.